

VÝSTAVA SLOVANSKÝ UNIONIZMUS

VELEHRAD 7. 9. - 31. 12. 2012

Výstava *Slovanský unionismus* představuje veřejnosti unionistické snahy v Evropě v 19. a v 1. polovině 20. století. Roku 1880 vydal papež Lev XIII. encykliku *Grande munus*, která rozšířila slavení svátku Cyrila a Metoděje na celý tehdejší katolický svět a vybidla Západ, aby se začal seriózně zabývat východními Slovany. Cyrilometodějská idea, reprezentovaná slovanským unionizmem, kladla důraz na vzdělávání, setkávání a organizaci katolických Slovanů v souvislosti s otázkami křesťanského Východu. Těmito prostředky společně s modlitbou se představitelé unionizmu snažili odstranit překážky a předsudky stojící na cestě možného sjednocení. Výstava představuje významné osobnosti tohoto hnutí v 19. století ve Francii: Ivana Sergejeviče Gagarina, Ivana Martynova, Pavla Pierlinga a jejich literární a organizační činnost, v níž se snažili zpopularizovat problematiku sjednocení katolické církve s církví pravoslavnou. V habsburské monarchii se pak u jižních Slovanů zaměřuje na „průkopníka“ cyrilometodějské myšlenky, slovinského biskupa Antona Martina Slomšeka, který již roku 1851 založil bratrstvo modlitby Bratovščina sv. Cirila in Metoda, a chorvatského biskupa Josipa Jurije Strossmayera, přítele ruského filozofa Vladimíra Solovjova. V Čechách, respektive na Moravě, se výstava soustřeďuje na osobnost Františka Sušila, který udržoval styky se zmíněným slovinským biskupem Slomšekem a dopisoval si se zástupci unionizmu soustředěnými kolem I. S. Gagarina v Paříži, dále na významného představitele unionizmu, Antonína Cyrila

Předsednictvo 5. unionistického sjezdu na Velehradě v r. 1927

Stojana, a na činnost Apoštolátu Cyrila a Metoděje. Velký prostor je věnován unionistickým sjezdům a poradám, které se konaly na Velehradě v letech 1907 až 1948. Tyto sjezdy měly za úkol zprostředkovat setkávání unionistických pracovníků z celé Evropy, aby si mohli vzájemně předávat nové informace a poznatky v otázkách křesťanského Východu, navazovat přátelství a udržovat kontakty. Unionistická práce velehradských setkání byla se zájmem sledována řeckokatolickou a římskokatolickou církevní hierarchií po celé tehdejší katolické Evropě i v pravoslavném slovanském prostředí.

Chorvatští řeckokatolíci si v roce 2011 připomněli 400. výročí uzavření tzv. marčské unie, kdy se pravoslavní mniši z kláštera v Marče v záhřebské diecézi rozhodli uzavřít unii s Římem, a tím položili základ ke zformování současné Chorvatské řeckokatolické církve. Výstava proto věnuje větší prostor představení unionistických snah v jihoslovanském prostoru a jejím zástupcům. Patřili mezi ně mimo jiné: řeckokatolický biskup Dionizij Njarady, v letech 1920–1940 biskup v chorvatských Křiževcích a v období 1922–1927 apoštolský administrátor řeckokatolické eparchie v Prešově; Janko Šimrak, v letech 1940–1946 křiževcký biskup; chorvatští teologové prof. Josip Pazman, Svetozar Rittig či Andrija Živković.

Petr Hudec

